

Henrik Nissen Stenger
Haderslevvej 152
6760 Ribe

Torvegade 74, 6700 Esbjerg

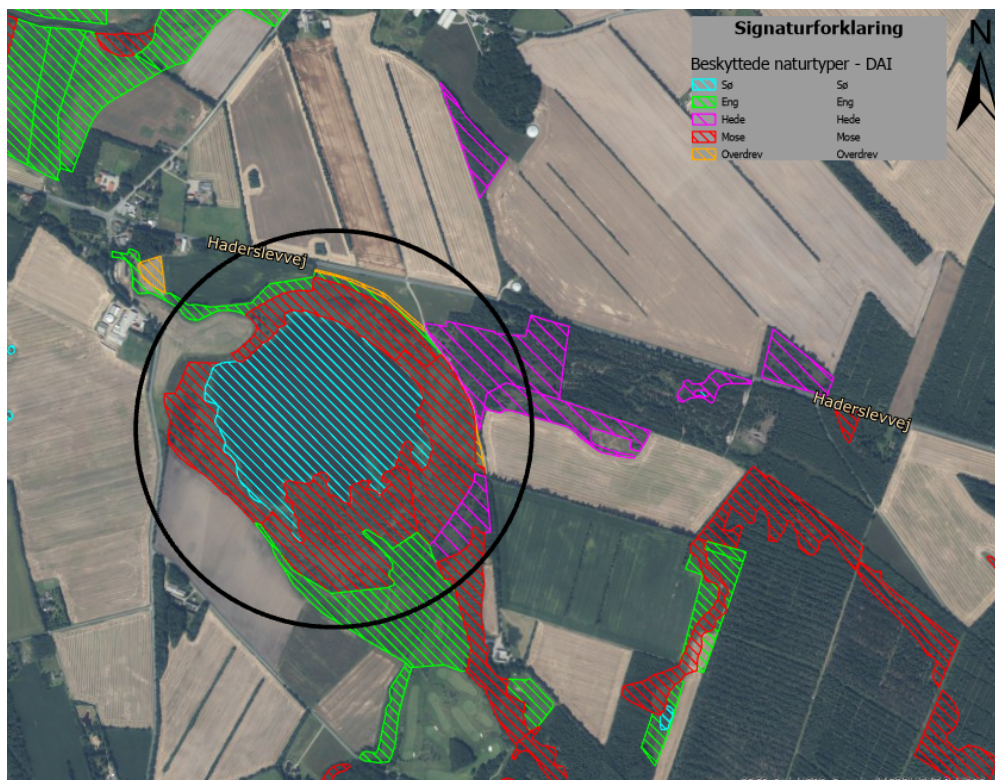
Dato	23. februar 2025
Sagsbehandler	Mathilde Kathrine Ernst
Telefon direkte	76 16 15 20
Sagsid	MIS-25/000878

Dispensation efter naturbeskyttelsesloven til opsætning af ducktubes i Munkesø ved Haderslevvej

Du har søgt om dispensation til at opsætte ni ducktubes i en ca. 21 hektar stor sø - Munkesø. Søen ligger syd for Haderslevvej, ca. 6 km sydøst for Ribe.

Selve søens areal er ikke matrikuleret, men ejes og drives af ansøger Henrik Nissen Stenger.

Søens placering er vist på figur 1.

Figur 1: Munkesø med angivelse af beskyttede naturtyper. Rød skravering er mose, grøn er eng, gul er overdrev, lilla er hede og den blå skravering er søen.

Søer og vandhuller, som er mindst 100 m², og som har et efter forholdene naturligt dyre- og planteliv, er omfattet af §3 i lov om naturbeskyttelse. Det betyder, at det er forbudt at ændre deres tilstand. Kommunen kan i visse tilfælde dispensere fra forbuddet.

Kommunens afgørelse

Esbjerg Kommune giver hermed dispensation til at opsætte ni ducktubes i søen.

Dispensationen gives på følgende vilkår, som skal overholdes ved udførelse af projektet:

1. Dispensationen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet **den 23. marts 2026**
2. Det forudsættes, at det ansøgte udføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet, samt efterfølgende dialog og beskrivelse fra Fredningsnævnet.
3. Dispensationen gælder for ni ducktubes.
4. Der må ikke udsættes ænder, fisk, krebs eller muslinger i søen.
5. Der må ikke opstilles fasangårde eller nogen form for hegn, bortset fra kreaturhegn.
6. Der må ikke udlægges foder i eller ved søen.
7. Søen må ikke kalkes, gødskes eller lignende.
8. Der må ikke udplantes vand- eller sumplanter. Disse skal komme ad naturlig vej.
9. Når arbejdet er færdigt, skal ansøger give besked til Natur & Vandmiljøkontoret, så kommunen kan kigge fordi og se, om projektet er udført som aftalt.

Disse vilkår er stillet for at sikre, at søen fortsat kan være et godt levested for planter og dyr, samt for at sikre naturværdierne i området.
Kontakt os meget gerne, hvis der er tvivl om, hvordan vilkårene skal udføres eller overholdes.

Dispensationen er ikke længere gyldig, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra i dag eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

Sagens oplysninger

I 1900 beskrives Munkesø som udtørret, men omkring 1930 bliver søen genskabt. Søen blev fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 27. december 1966 om fredning af Munkesø.

Søen har et areal på ca. 21 hektar, og ligger i et udpræget landbrugsområde. Søens nærmeste arealer er også fredet og består primært af fugtige eng/mosearealer. Mod øst grænser søen op til beskyttet hede, og på søens sydside er der placeret en golfbane.

Munkesø har tilløb af vandløbene Nørbæk og Sønderbæk. Afløbet fra søen finder sted i vandløbet Skallebæk, i søens nordvestlige del.

Søen er målsat til god økologisk og kemisk tilstand. Målinger fra 2018 målsætter søen til henholdsvis ringe økologisk tilstand og ikke-god kemisk tilstand.

Ansøgers oplysninger

Henrik Stenger har den 23. marts 2025 ansøgt om at opsætte ni ducktubes langs Munkesø's østlige kant. Den præcise placering kan ses på bilag 2.

Munkesø har tidligere har været beriget med naturlige, flydende øer, som i vidt omfang har været benyttet som ynglepladser/reder af søens fugle, hvor de har kunnet opholde sig i sikkerhed for eventuelle rovdyr.

Øerne – og dermed også fuglene – er imidlertid forsvundet. Ansøger ønsker derfor at opsætte ducktubes i håb om, at nogle andepar vil vende tilbage til søen for at yngle. Det er håbet, at dette vil kunne bidrage til at genoprette noget af søens tabte fugleliv.

De såkaldte ducktubes skal opsættes på små stålbøjler, som nedbankes i søens bund, hvor selve røret kommer til at være placeret ca. 30 cm over vandoverfladen. De vil hver især have en længde på ca. en meter og en diameter på 30-34 centimeter og fremstilles i tækkerør og pil som vist på bilag 3.

Ansøger informerer om at, ducktubes bør opsættes mellem start januar og start marts, og at et duck tube holder ca. 5 år, hvorefter det skal udskiftes.

Kommunens oplysninger og vurdering

Esbjerg Kommune har truffet afgørelsen på baggrund af følgende oplysninger og vurdering:

Munkesø fremstår som en lavvandet, næringsbelastet sø. Vandudskiftningen er stor, og søen har derfor kun en opholdstid på lidt over 8 dage.

Det har ikke været muligt at besigtige præcis de steder, hvor de ni ducktubes skal opsættes, men det vides at søens bredder primært er vokset til med pil og tagrør. I forhold til undervandsvegetationen, så vurderes det ikke at ducktubes vil udskygge eventuelle undervandsplanter, fordi de ni ducktubes vil være placeret 30 cm over vandoverfladen.

Vi vurderer at de eventuelle ænder som lever i og ved søen, kan opnå større ynglesucces med de opsatte ducktubes. Lægges ændernes æg i sikkerhed, inde i røret, vurderes det at et større antal ællinger kan klække.

Hvis opsætningen af ducktubes resulterer i, at der på sigt kommer til at leve flere ænder i og ved Munkesø, så vurderer kommunen at den ekstra næringsstofbelastning er af minimal betydning.

Et eksempel på en simpel udregning, som ses på bilag 4, viser at ekstra ænder kun tilfører meget lidt kvælstof og fosfor, i løbet af dagen.

I udregningen er der ikke taget højde for vandets opholdstid, søens interne belastning eller mængden af næringsstoffer som tilføres søen via tilløbene.

Det vurderes heller ikke, at et øget antal ænder vil påvirke søen som § 3-beskyttet naturtype. Herunder fordi søen har et stort areal og volumen, og fordi søens nuværende naturtilstand ikke er særlig høj.

Anden beskyttet natur i nærheden af projektområdet

Der er registreret beskyttet natur hele vejen rundt om Munkesø. Primært eng og mose, men der findes også hede- og overdrevsarealer.

Da ducktubes opsættes i selve søen, sker der ingen påvirkning af de andre naturbeskyttede områder.

Projektets påvirkning af Natura2000 og særligt beskyttede arter

Området er ikke udpeget til Natura2000-område, men søen er placeret omkring 1 km fra de nærmeste Natura2000-områder: Ramsarområdet N89 – Vadehavet, Habitatområdet H78 – Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, og Fuglebeskyttelsesområdet F51 – Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb.

På grund af afstanden til Natura2000-områderne, vurderes det at opsætningen af ducktubes ikke vil påvirke habitatnaturtyper eller arter på udpegningsgrundlaget for hverken Habitatområdet eller Fuglebeskyttelsesområdet.

Der er ikke observeret nogle bilag IV-arter i eller i nærheden af søen. Projektet er dog placeret indenfor det naturlige udbredelsesområde for følgende arter: odder, flagermus (flere arter), birkemus, markfirben, løgfrø, spidssnudet frø, snæbel og grøn kølleguldsmed.

Birkemus, flagermus og markfirben vil fysisk ikke kunne være til stede i selve søens vand, og vil derfor ikke blive påvirket af opsætningen.

Odderen ville sandsynligvis godt kunne findes i området, men arten er også meget mobil, og kan nemt bevæge sig væk fra forstyrrende elementer. Opsætningen sker udenfor odderens yngletid, som er artens mest sårbare periode.

Alle padder, angivet på bilag IV, forventes at være i dvale når opsætningen sker. Der er dog observeret kvækkende, vokse individer af springfrø i starten af marts, samt set æg fra samme art i midten af marts (Munkesø og de omkringliggende områder er dog ikke en del af springfrøens naturlige udbredelsesområde). De andre bilag IV-padder yngler lidt senere.

Løgfrøen yngler specifikt i solbeskinnede og rene vandhuller. Derudover må der ikke være fisk i vandet, da haletudserne er meget sårbare over for fisk. Munkesø er derfor ikke egnet som ynglevandhul for løgfrøen, og arten vil ikke blive påvirket af indgrebet. Spidssnudet frø ville godt kunne leve i Munkesø, men foretrækker mindre, lavvandede og soleksponerede søer som ynglevandhul. Da haletudser af spidssnudet frø også er sårbare over for fisk, er Munkesø ikke egnet som ynglevandhul for arten, og vil derfor ikke blive påvirket af projektet.

Snæblen vandrer fra Vadehavet ind i de større vandløb, hvor der er god strøm og fast bund. Derfor vil arten ikke være til stede i Munkesø, og påvirkes derfor ikke af indgrebet.

Grøn Kølleguldsmed er fuldstændig knyttet til rene, kølige og generelt større vandløb, og yngler ikke i vandhuller. Opsætningen vil derfor ikke påvirke arten.

Fredningsnævnets vurdering

Fredningskendelsen indebærer blandt andet et forbud mod terrænenændringer og opstilling af boder, skure, master eller andre skæmmende indretninger.

"...

Ved fredningsnævnets således trufne beslutning har nævnet i overensstemmelse med indholdet af naturfredningslovens § 1 i første række lagt til grund, at det pågældende område på grund af dets skønhed, beliggenhed og ejendommelighed har væsentlig betydning for almenheden, der vil kunne nyde udsigten ned over Munkesø med dens rige fugleliv fra Ribe-Geelsbrovejen, der særligt i sommertiden passerer af et overordentlig stort antal trafikanter.

Nævnet har endvidere lagt til grund, at det må have stor betydning at bevare disse arealer, fordi de efter det oplyste har stor naturvidenskabelig og undervisningsmæssig værdi, såvel i ornitologisk som i botanisk henseende. Det bemærkes herved, at der ved fredningen af disse områder skabes en forbindelse til den i 1947 gennemførte fredning af Nørbækken og dennes omgivelser.

Ved sin afgørelse har nævnet ud over det anførte taget i betragtning, at det samlede sø-areal i Ribe amt i løbet af de sidste 150 år er formindsket med 80 %, hvorfor det 3 måtte være ønskeligt, at enkelte af de endnu tilbageværende søer bevares uforstyrret også for fremtiden.

..."

Fredningsnævnet bemærker indledningsvis, at det ansøgte ikke indebærer egentlige ændringer af terrænet og derfor ikke kan anses for omfattet af fredningens forbud mod terrænændringer.

Opsætningen af 9 ducktubes i søen, på den i ansøgningen nævnte lokation vil desuden ikke være i strid med fredningens formål, der blandt andet har til formål at beskytte områdets fugleliv.

Spørgsmålet bliver derfor, om det ansøgte kan betragtes som en "skæmmende" indretning i fredningens forstand.

- Efter besigtigelsen og forevisningen af et af de omhandlede ducktubes, finder fredningsnævnet ikke, at dette er tilfældet.

Afgørelsen

Søen er beskyttet natur, omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Søer og vandhuller, som er mindst 100 m² og som har et efter forholdene naturligt dyre- og planteliv er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse.

Det er forbudt at foretage ændringer i tilstanden af beskyttede naturarealer. Kommunen kan dog i særlige tilfælde give dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Der er i afgørelsen lagt vægt på, at:

- Fredningsnævnet har afgjort, at det ansøgte kan gennemføres uden dispensation fra fredningen.
 - Opsætningen støtter fredningens formål, om at beskytte områdets fugleliv.
 - Opsætningen og en eventuel øget tilstedeværelse af ænder vurderes ikke at påvirke de nærliggende Natura2000-områder eller de beskyttede bilag IV-arter.
 - Opsætningen og en eventuel øget tilstedeværelse af ænder, vurderes at have minimal betydning for søen, herunder på grund af dennes størrelse og nuværende naturtilstand.
- Udregning viser at en øget tilstedeværelse af ænder, kun tilfører små mængder af kvælstof og fosfor til søen.

Det er altid lodsejerens ansvar, at der ikke sker indgreb i naturbeskyttede områder.

Søen og dens omgivelser vil også fremover være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Fremtidige ændringer af søen og omgivelsernes tilstand må derfor ikke foretages, uden en ny dispensation.

Dispensationens baggrund og gyldighed

Dispensationen er givet efter § 65, stk. 2, jf. § 3 i Lov om Naturbeskyttelse, lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024.

Den er givet på baggrund af din ansøgning af 23. marts 2025.

Hvis der bliver klaget over afgørelsen, vil du omgående få besked herom, og Naturklagenævnets endelige afgørelse må så afventes. Hvis der ikke bliver klaget, må dispensationen udnyttes, når klagefristen er udløbet.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra i dag.

Andre tilladelser

Kommunens dispensation fra naturbeskyttelsesloven fritager dig ikke fra at skulle indhente tilladelse til forhold som reguleres af anden lovgivning.

Hvis det i forbindelse med arbejdet bliver nødvendigt at udlede vand til vandløb eller andre søer, skal der forinden indhentes tilladelse hertil efter miljøbeskyttelsesloven. En eventuel ansøgning herom skal sendes til Esbjerg Kommune.

Du skal være opmærksom på, at du ikke uden kommunens godkendelse må lave ændringer i grøfter, rørledninger eller dræn, som kan medføre opstuvning af vand uden for din ejendom.

Efter museumslovens § 25 kan den, der udfører et jordarbejde forud for igangsætning af arbejdet anmode det lokale kulturhistoriske museum om en udtalelse om, hvorvidt arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af fortidsminder. Efter lovens § 27 skal jordarbejde standses, hvis der under arbejdet findes spor af fortidsminder, og fortidsmindet skal straks anmeldes til det lokale kulturhistoriske museum.

Esbjerg Kommunes behandling af personoplysninger

Når du henvender dig til os, udleverer du nogle personoplysninger.

Personoplysningerne bruger vi, når vi behandler og besvarer din henvendelse, og de kan blive gemt til brug for vores videre sagsbehandling.

Vi har ansvar for, at dine oplysninger behandles og opbevares forsvarligt indenfor rammerne af EU's databeskyttelsesforordning.

[Læs mere om vores behandling af dine persondata på www.esbjerg.dk](http://www.esbjerg.dk)

Hvis du har spørgsmål, er du velkommen til at skrive eller ringe til mig.

Venlig hilsen

Mathilde Kathrine Ernst
Biolog

Kopi af dette brev er sendt til

- Danmarks Naturfredningsforening: (dn@dn.dk) og (dnesbjerg-sager@dn.dk).
- Dansk Ornitologisk Forening: (natur@dof.dk) og (esbjerg@dof.dk).
- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (mail@sgav.dk)
- Naturstyrelsen: (nst@nst.dk).
- Museum Vest: (kontakt@musvest.dk).
- Friluftsrådet: (esbjerg@friluftsradet.dk) og (lokalraad@friluftsradet.dk).
- Dansk Botanisk Forening: (dbf.oestjylland@gmail.com).
- Danmarks Sportsfiskerforbund: (post@sportsfiskerforbundet.dk),
(vadehavet@sportsfiskerforbundet.dk).
- Dansk Fritidsfiskerforbund: (teamstr@gmail.com).
- Dansk Forening for Rosport: (dffr@roning.dk).
- Dansk Kano og Kajak Forbund: (miljo@kano-kajak.dk).
- Nationalpark Vadehavet: (vadehavet@danmarksnationalparker.dk).

Bilag

- Klagevejledning
- Placering af ducktubes
- Udseende af et duck tube
- Udregning af næringsstoffer

Bilag 1 - Klagevejledning

Der kan klages over afgørelsen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagemuligheden er beskrevet i naturbeskyttelseslovens § 78 stk. 1.

Klageberettigede er:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, samt
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagefristen udløber 4 uger efter **den 23. februar 2026**, hvor dispensationen bliver offentliggjort på Esbjerg Kommunes hjemmeside.

Du klager via Klageportalen, som ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk - typisk med NEM-ID. Klagen sendes automatisk fra Klageportalen til os. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900,- for privatpersoner og på kr. 1.800 for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Spørgsmål vedrørende gebyr rettes til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som du finder via Nævnenes Hus – www.naevneneshus.dk.

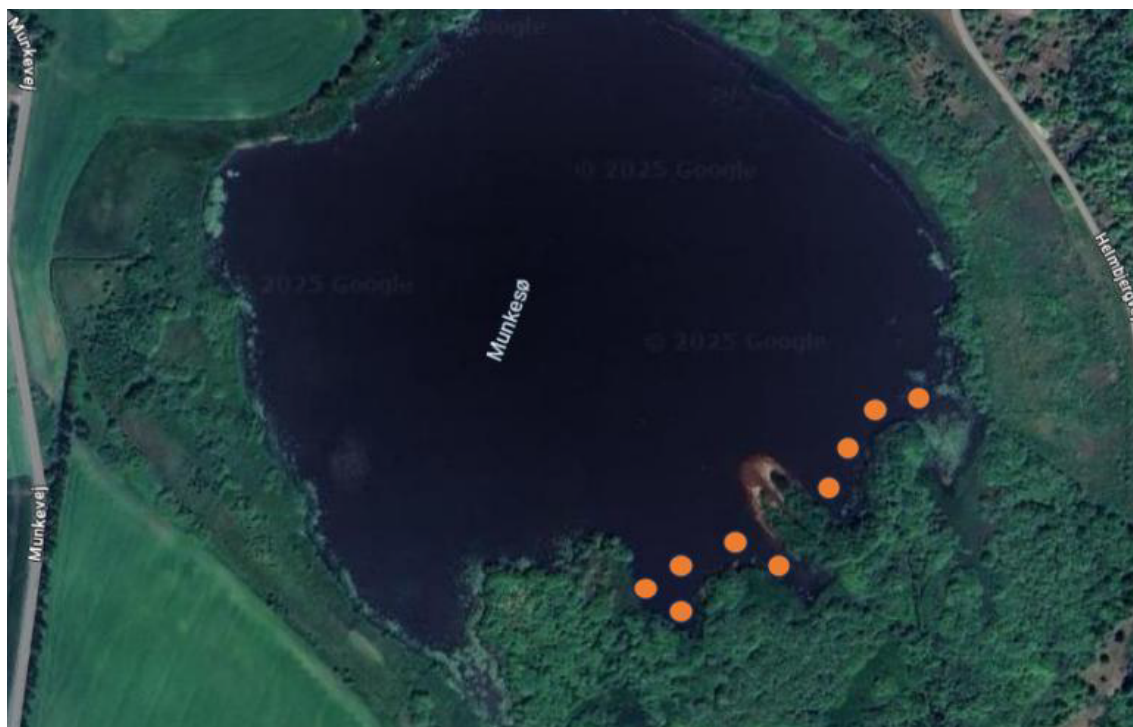
Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til kommunen. Kommunen videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Du må ikke gå i gang med det projekt, som du har fået dispensation til, før klagefristen er udløbet. En klage over afgørelsen medfører desuden at du ikke så sætte gang i projektet, før klagen er behandlet af klagenævnet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsen er bekendtgjort af kommunen eller – i forbindelse med klage – af Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Bilag 2 – Placering af ducktubes

Placeringen af ducktubes vises med orange prikker.

Bilag 3 – Udseende af et duck tube

Bilag 4 – Udregning af næringsstoffer

Udregningen tager udgangspunkt i, at en and om dagen udleder 1,49 gram kvælstof og 0,25 gram fosfor.

Munkesø har et volumen på ca. 170.100.000 liter.

Vi vurderer, at der kan ende med at leve 35 ænder i Munkesø.

	Kvælstof	Fosfor
Udledning om dagen (gram)	$1,49 \text{ g} * 35 \text{ ænder} = 52,15 \text{ g}$	$0,25 \text{ g} * 35 \text{ ænder} = 8,75 \text{ g}$
Udledning om dagen (milligram)	$52,15 \text{ g} * 1000 = 52.150 \text{ mg}$	$8,75 \text{ g} * 1000 = 8.750 \text{ mg}$
Udledning om dagen (milligram pr. liter)	$\frac{52.150 \text{ mg}}{170.100.000 \text{ L}} = 0,00031 \text{ mg/L}$	$\frac{8.750 \text{ mg}}{170.100.000 \text{ L}} = 0,000051 \text{ mg/L}$

Det vil sige at 35 ænder, om dagen, udleder henholdsvis 52,15 g kvælstof og 8,75 g fosfor, som fortyndes i vandets volumen til henholdsvis 0,00031 mg/L kvælstof og 0,000051 mg/L fosfor.